

1 2
ZRAKOPLOVNO JEDRILIČARSTVO: 1. jedrenje uz padinu; 2. kabina jedrilice; 3. jedrilice tipa »Vaja« na uzletištu
3

osnovna načina jedrenja: jedrenje uz padinu, jedrenje na zračnim valovima, jedrenje ispred olujnog fronta i jedrenje na termici (u termičkim stupovima). Natjecanja u z., održavaju se u disciplinama: slobodni prelet (rasstojanje u ravnoj liniji), prelet na određeni cilj, prelet na određeni cilj s povratkom, dostignuta visina, apsolutna visina, dostignuta brzina. Ta se natjecanja organiziraju: a) na stazi oblika trokuta od 100, 200, 300, 400, 500 i više od 500 km; b) u ravnoj liniji na stazama istih dužina. U granicama tih disciplina određuju se uvjeti na osnovi kojih se organiziraju prvenstva, postavljaju rekordi i osvajaju sp. značke. Uvjeti za osvajanje sp. značaka (početnička C, srebrna C, zlatna C i zlatna C sa tri dijamenta) određeni su Pravilnikom FAI i Zrakoplovnog saveza Jugoslavije. FAI evidentira i homologira SR u 10 jedriličarskih disciplina. Brigu o z.j. u nas vodi Zrakoplovni savez Jugoslavije, a u svijetu FAI, odn. njezina Međunarodna jedriličarska komisija (CVSM).

zrakoplovno modelarstvo → modelarstvo, sportsko

zrakoplovstvo → sportsko zrakoplovstvo

zrcalo, jedrenje: ravni ili malo zaobljeni vertikalni ili kosi završetak trupa jedrilice; na z. se obično nalazi ime broda.

Zrelec, Petar (1901), nastavnik tjel. odgoja, pedagoški savjetnik; kao član sok. organizacije bavio se sp. gimnastikom i atletikom; bio predjak i načelnik u Sokolskim društvima u Tesliću, Đurđevcu i Brčkom (1924–40), te u Društvu za sportsku rekreaciju i tjelesni odgoj Partizan u Brčkom (1945–80). Autor sletskih vježbi i akademskih sastava; organizator tečajeva za predjake i trenere sp. gimnastike na području Brčkog, Bijeljine, Bosanskog Šamca, Gradačca, Orašja i Ugljevika. Dobitnik Majске nagrade Saveza organizacija za fizičku kulturu BiH (1966).

ZREN (Za Republiku, naprijed), natjecanje za sp. značku svestranosti, uvedeno 1946 od FISAJ. Nakon liječničkog pregleda zadaci su se polagali pred komisijom. Natjecatelji, podijeljeni po uzrasnim kategorijama, morali su ispuniti zadatke iz sedam grupa, i to: 10 obaveznih (od toga 2 teoretska ispita i rad na obnovi zemlje) iz prve grupe; u preostalih šest grupa zadataka svaki natjecatelj je birao po jednu sp. granu (disciplinu), kojom je dokazivao svoju brzinu, izdržljivost, okretnost, snagu, smjelost i odlučnost. Prilikom dodjeljivanja značke natjecatelj je dobivao i knjižicu, s upisanim postignutim rezultatima.

Zrnić, Dimitrije (1919), liječnik specijalist medicine rada Medicinskog centra u Kikindi; 1954–80 bio sportski liječnik u Sportskom dispanzeru u Kikindi; sp. radnik. Član Predsjedništva i Konferencije SOFK Vojvodine; dijelovao u DTV Partizan Kikinda, Omladinskom fudbalskom klubu Kikinda i SK ŽAK. Uz brojne nagrade i priznanja dobitnik je Majске nagrade SOFK Srbije (1963).

zrno, streljaštvo: projektil koji se izbacuje iz vatrenog oružja pritiskom plinova nastalih sagorijevanjem barutnog punjenja, odn. pritiskom stlačenog zraka ili ugljičnog dioksida kod zračnog oružja. U sp. streljaštvu koriste se z. sa šiljastim vrhom kod oružja velikog kalibra, z. s ovalnim i ravnim vrhom kod malokalibarskog oružja, niklane olovne kuglice promjera do 2,5 mm (sačma) za gađanje letećih meta i dijaboli kuglice konusnog i ijevka stog oblika s prstenom na vrhu konusa kod zračnog oružja.

Zsivótsky, Gyula (1937), mađ. reprezentativac u atletici (bacanje kladiva), član kluba Újpest Dozsa (Budimpešta). Na OI 1968 osvojio je zlatnu medalju (73,36 m); srebrne medalje osvojio je na OI 1960 (65,79 m) i 1964 (69,09 m). Na PE 1966 bio je drugi i 1958 treći. God. 1965 i 1968 premašio je SR sa 73,74 m, odn. 73,76 m.

zubata pastirva → pastirva

zubatac, morska riba koštunjača; odozgo je crvenkast i modrosiv. Naraste do 1 m i težak je do 10 kg. Ima snažno zubalo u kojem se sprjeda ističu četiri jaka ocnjaka u svakoj čeljusti. Pojavljuje se uz strmu kamenitu obalu, oko rtova i otočja, najčešće na dubini 40–50 m. Izraziti je grabežljivac i hrani se malim obalnim ribama. Najuspješnije se lovi panulom. Kod ugriza daje jaki trzaj pa treba odmah jako povući i bez prekida vući panulu na čamac. Panula se povlači iz motornog čamca brzine 3–3,5 NM/h. Mamac za lov je skuša, jegulja, ušata, bukva i dr. Sezona lova je juli i august. Kod bodovanja ulova u podvodnom ribolovu ocjenjuju se primjerki teži od 500 g; za primjerak od 500 g dodjeljuje se 500 bodova, a za svaki dodatni g još po 1 bod.

Zubatac, Sportsko ribolovno društvo, osn. 1955 u Lovranu; osvojilo ekipno PJ u udičarenju u pokretu 1963 i u podvodnoj orijentaciji 1971–72.

Zubatac, Sportsko ribolovno društvo, osn. 1956 u Poreču; osvojilo ekipno PJ u udičarenju na mjestu 1966 i u udičarenju u pokretu 1961, 1965, 1968–70.

Zubatac, Sportsko ribolovno društvo, osn. 1948 u Zadru; osvojilo ekipno PJ u udičarenju u pokretu 1964, 1971 i 1975–76.

Zubović, Izet (1921), sp. radnik, dugogodišnji predsjednik SD Željezničar (Sarajevo), po širini djelovanja jedno od najrazvijenijih sp. društava u BiH (18 klubova). Posebno zaslužan za izgradnju Sportsko-rekreacionog centra Grbavica u Sarajevu. Dobitnik Dvadesetpetomajske nagrade Republičkog komiteta za obrazovanje, nauku, kulturu i fizičku kulturu Bosne i Hercegovine (1979).

Zupanc, Rudolf (1937), nastavnik padobranstva, reprezentativac u padobranstvu; član AK Beograd. Postigao SR u grupnom skoku na cilj (1966).

Zupančić, Slava (1931), reprezentativka i višestruka prvakinja Jugoslavije u alpskoj kombinaciji (1949–51, 1953–59 i 1961); sudjelovala na zimskim OI 1956; na FIS natjecanju 1958 u Abetoneu (Italija), četvrta u spustu i druga u slalomu.

zurkane (perz. zoorkhaneh, kuća snage), iranska nac. gimnastika i sport. Vježba se u specijalnim dvoranama s kružnim prostorom za vježbanje oko kojega je gledalište, obično u obliku amfiteatra. Vježbači, obučeni u kožne hlače, izvode uz pratnju nar. muzike vježbe s priborom i bez njega, a u posebnim prilikama, nekoliko puta godišnje, natječu se u rvanju. Najpoznatije su vježbe sa štitom (sang) tež. 60–120 kg, bučicama (mil) tež. 4–40 kg, lukom (kabadeh) tež. 10–50 kg te vježba premet strance (charkhidan).

Zveza slovenskih fantov in deklet → Orel; > Jugoslavenski orlovski savez

Zvezda, poduzeće za proizvodnju sp. opreme, osn. 1945 u Beogradu. Izrađuje lopte za sp. igre, medicinke, sp. torbe, pribor za lov, ribolov i dr.

Zvezdara, Streljačka družina, osn. 1955 u Beogradu; njegove članice osvojile su ekipno PJ u disciplinama: zračni pištolj standard (1972), MK puška standard 60 hitaca ležeći (1971) i MK puška standard 3 × 20 hitaca (1972).

Zvezdić, Slavko (1907), savjetnik vanjske trgovine; reprezentativac i trener u mačevanju. Bio je član Židovskog gimnastičkog i sportskog društva Makabi u Zagrebu, a poslije Oslobođenja Mačevalačke sekcije FD Slavija u Beogradu (1947–53). Od 1953 do 1956 bio je predsjednik Mačevalačkog kluba Željezni-